

СХВАЛЕНО
Протокол засідання
педагогічної ради
Ганнівської гімназії
30.08.2024 № 1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор _____ Валентина БЛАГУН
"___" _____ 2024р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**Ганнівської гімназії
Дунаєвецької міської ради
Хмельницької області
на 2024/2025 навчальний рік**

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
Вступ	3
1.1. Призначення ЗЗСО та засоби його реалізації	5
1.2. Опис моделі випускника ЗЗСО	9
1.3. Цілі та завдання освітньої діяльності ЗЗСО	10
1.4. Навчальний план та його обґрунтування	10
1.4. Особливості організації освітнього процесу	11
1.6. Показники (вимірники) реалізації освітнього процесу	12
1.7. Процеси розвитку, виховання і соціалізації в ЗЗСО	14
1.8. Діяльність закладу в умовах дистанційного навчання	16
1.9. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми	19
РОЗДІЛ ІІ. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	22
РОЗДІЛ ІІІ. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ШКОЛИ ІІ СТУПЕНЯ	34
РОЗДІЛ ІV. ВИХОВАННЯ ТА ПОЗАУРОЧНА ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ	45
Вступ	45
4.1. Концептуальні засади програми	46
4.2. Реалізація програми	50
РОЗДІЛ V. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ	52
5.1. Організація інклюзивного навчання в закладі	53
5.2. Індивідуальна форма здобуття загальної середньої освіти	55

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ

Відповідно до Закону України «Про освіту» основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти результатів навчання, є освітня програма закладу загальної середньої освіти (стаття 33 Закону України «Про освіту», стаття 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту»).

Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями результатів навчання.

Освітня програма Ганнівської гімназії на 2024/2025 навчальний рік розроблена згідно з Конституцією України (ст. 53), на виконання Законів України «Про освіту» (від 05.09.2017 року №2145-VIII (із змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>), «Про повну загальну середню освіту» (від 16.01.2020 року № 463-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>) та складена відповідно до основних вимог нормативних документів:

- Розпорядження № 988 Концепції Нової української школи та Розпорядження Кабінету Міністрів України № 903-р від 13.12.2017 «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»

- Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 688 від 24.07.2019, № 898 від 30.09.2020)

- Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 01.09.2020)

- Наказу МОН України від 21.03.2018 №268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти»

- Наказу МОН України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3–4-х класів закладів загальної середньої освіти»

- Наказу МОН України від 20.04.2018 № 405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»

- Наказу МОН України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»

- Наказу МОН України від 19.08.2016 №1009 «Про внесення змін до наказу МОН України від 21.08. 2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»

- Наказу МОН України від 16.04.2018 №367 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та

комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти»

– Листа Міністерства освіти і науки України від 02.04.2018 №1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи»

– Листа МОН України від 01.02.2018 №1/9-74 «Щодо застосування державної мови в освітній галузі»

– Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах»

– Стратегії національно-патріотичного виховання (Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019)

– Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року N 160)

– Листа МОН «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році»

– Нормативно-правових документів щодо організації інклюзивного навчання у ЗЗСО

– Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205)

– Статуту Ганівської гімназії Дунаєвецької міської ради Хмельницької області

– інших нормативних документів щодо діяльності закладу освіти, спрямованих на реалізацію освітніх потреб особистості та задоволення викликів суспільства.

Освітню програму побудовано із врахуванням принципів:

– дитиноцентризму і природовідповідності;

– узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;

– науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;

– наступності і перспективності навчання;

– взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;

– логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;

– можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;

– творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

– адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Освітня програма ЗЗСО є єдиним комплексом освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів

тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Освітня програма містить:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
- перелік освітніх компонентів та їх логічну послідовність;
- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;
- корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами (стаття 33 Закону України «Про освіту»);
- програму виховної роботи школи.

Освітня діяльність у ЗЗСО здійснюється на засадах особистісного, компетентнісного та діяльнісного підходів і спрямована на формування компетентностей здобувачів освіти, що є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

1.1. Призначення ЗЗСО та засоби його реалізації

Засновником навчального закладу є Дунаєвецька міська рада. Ганнівська гімназія знаходиться у комунальній формі власності, є юридичною особою, має рахунок в установі банку, печатку, штамп, ідентифікаційний номер.

Заклад у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, іншими нормативно-правовими актами, Статутом гімназії, Концепцією розвитку ЗЗСО.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про освіту» *принципами освітньої діяльності ЗЗСО є*: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; рівні можливості для всіх; забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування; науковий характер освіти; різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; академічна доброчесність; академічна свобода; фінансова,

академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законом; гуманізм; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; невтручання політичних партій в освітній процес; невтручання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених цим Законом); різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; державно-громадське управління; державно-громадське партнерство; державно-приватне партнерство; сприяння навчанню впродовж життя; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою.

Метою освітньої діяльності ЗЗСО є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових *компетентностей*, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, визначених Законом України «Про освіту»: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії; справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені Державним стандартом освіти.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Завданнями ЗЗСО є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних

традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;

- формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;

- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;

- розвиток особистості учня, його здібностей і обдаровань, наукового світогляду;

- реалізація права учнів на вільне формування політичних і світоглядних переконань;

- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів;

- генерація нових знань та розвиток відчуття соціальної справедливості;

- створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство.

Саме виховання компетентної, відповідальної за своє життя людини і є головним завданням школи.

Заклад загальної середньої освіти несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;

- дотримання державних стандартів освіти;

- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;

- дотримання фінансової дисципліни.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про повну загальну середню освіту» мовою освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти є державна мова.

Зарахування учнів до закладу здійснюється на підставі заяви батьків, або осіб, які їх замінюють. До закладу для здобуття початкової освіти обов'язково зараховуються (у разі подання батьками відповідної заяви) усі діти, які проживають на території обслуговування закладу освіти (Додаток 1), є рідними братами та/або сестрами дітей, які здобувають освіту у цьому закладі, чи є дітьми працівників закладу освіти.

Освітній процес в закладі здійснюється у режимі 5-денного навчального тижня. (Додаток 2).

Повна загальна середня освіта у закладі здобувається на таких рівнях:

- *початкова освіта* – перший рівень повної загальної середньої освіти, що здобувається протягом чотирьох років (1-4 класи);

- *базова середня освіта* – другий рівень повної загальної середньої освіти, що здобувається протягом п'яти років (5-9 класи);

Тривалість здобуття базової загальної середньої освіти на кожному її рівні може бути змінена (подовжена або скорочена) залежно від форми здобуття освіти, результатів навчання та/або індивідуальної освітньої траєкторії учня.

Освітній процес організований за такими циклами:

- 1) 1-2 класи – адаптаційно-ігровий;
- 2) 3-4 класи – основний;
- 3) 5-6 класи – адаптаційний;
- 4) 7-9 класи – базове предметне навчання;

Вимоги до осіб, які можуть розпочати здобування початкової освіти – діти, які досягли, як правило, 6-річного віку; базової середньої освіти – учні, які завершили навчання у початковій школі; повної загальної середньої освіти – учні, які завершили навчання у базовій середній школі. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття кожного рівня середньої освіти за інших умов.

У навчальному закладі в 2024/2025 навчальному році функціонує 6 класів, індивідуально (неповний клас) 3к./4 учні, 5к./4 учні, 8/4 учні в яких навчається 53 учні : у школі I ступеня – 3 класи, 23 учні, у школі II ступеня – 3 класи, 30 учнів.

Основними формами здобуття освіти є: інституційна (очна (денна)) та індивідуальна (педагогічний патронаж).

Основним засобом реалізації призначення загальноосвітнього закладу є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм. Водночас заклад має у своєму розпорядженні додаткові засоби реалізації свого призначення, а саме:

– уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;

– надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності:

інтелектуальній: участь у всіх предметних та міжпредметних конкурсах різних рівнів, змаганнях ерудитів школи, району, області;

трудовій: участь у всіх акціях з благоустрою та озеленення території закладу;

спортивній: функціонують спортивні секції баскетболу, волейболу, футболу;

– інтеграція навчальної та позанавчальної діяльності.

Освітні програми, які реалізуються в закладі, спрямовані на:

– формування в учнів сучасної наукової картини світу;

– виховання працьовитості, любові до природи;

– розвиток в учнів національної самосвідомості;

– формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;

– інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;

– рішення завдань формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;

– виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до

культурних традицій та особливостей населення регіону, України та інших народів в умовах багатонаціональної держави;

– формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

У школі створені та функціонують: предметні творчі групи, психологічна та соціальна служби. Педагогічний колектив у процесі своєї діяльності працює над реалізацією освітніх завдань, які сконцентровані в темі «Впровадження технологій колективного творчого навчання і виховання в умовах роботи школи».

Ефективному управлінню якості освітньої діяльності в ЗЗСО сприяють система ІСУО та програма КУРС Школа. Для забезпечення якісних освітніх послуг, наданих здобувачам освіти, додержання моральних, правових, етичних норм поведінки всіма учасниками освітнього процесу, заклад користується Положенням про академічну доброчесність закладу.

Школа працює на засадах «педагогіки партнерства». Основними принципами даного підходу є повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Наша школа – це неймовірний простір дружби, творчості та натхнення, де хочеться вчитися, пізнавати світ та здійснювати маленькі кроки до світлого майбутнього. Заклад є осередком особистісного зростання всіх її вихованців. Кожна дитина – це інноватор та дослідник, якого ми підтримуємо у реалізації власних мрій і бачимо, розкриваємо саме його талант та хист.

1.2. Опис «моделі» випускника школи

Відповідно до Стратегії розвитку Ганнівської гімназії, одне із завдань освітньої програми закладу – підготувати ерудованого, інтелектуально розвиненого, конкурентоспроможного випускника, готового до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадської активності, свідомого громадянина та патріота своєї країни.

Випускник початкової школи має знання, уміння та навички, передбачені Державним стандартом початкової освіти. Він упевнений у собі, старанний, працелюбний, самостійний, дисциплінований, вмотивований на досягнення успіху, вміє слухати і чути, критично мислити і має почуття самоконтролю, навички навчальної діяльності, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя.

Випускник базової середньої школи володіє певними якостями і вміннями на рівні вимог державних освітніх стандартів, успішно засвоює загальноосвітні програми з усіх предметів навчального плану; має систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного); володіє основами комп'ютерної грамотності; знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати; оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; веде здоровий спосіб життя; готовий до форм і методів навчання, які будуть

використовуватися у старших класах.

Наш випускник – це передусім людина творча, з великим потенціалом саморозвитку та самореалізації, свідомий громадянин і патріот своєї країни, готовий до сміливих і успішних кроків у майбутнє.

1.3. Цілі освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти

Цілі та завдання освітнього процесу на кожному рівні реалізації освітніх програм обумовлені «моделлю» випускника, призначенням і місцем закладу в освітньому просторі громади, району.

ЗЗСО поставлені та реалізуються такі цілі освітнього процесу:

- забезпечення засвоєння учнями обов'язкового змісту початкової, базової середньої на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантування наступності освітніх програм усіх рівнів;
- створення основи для адаптації учнів до життя в суспільстві, усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формування позитивної мотивації учнів до освітньої діяльності;
- забезпечення соціально-педагогічних відносин, які зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів, не допускають будь-якої форми дискримінації;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом своєчасного та якісного проходження курсів перепідготовки;
- проведення атестації та сертифікації педагогів;
- цілеспрямоване вдосконалення навчально-матеріальної бази закладу.

1.4. Навчальний план та його обґрунтування

На основі освітньої програми ЗЗСО, заклад складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу. Він дає цілісне уявлення про зміст і структуру освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації. Варіативну складову конкретизовано, враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових.

Робочий навчальний план ЗЗСО складений на основі Типових навчальних планів, розроблених та затверджених Міністерством освіти і науки України, із конкретизацією варіативної частини і визначенням профілю навчання.

Навчальні плани розроблено на основі:

- для 1, 2 – Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я.Савченко для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;

- для 3,4 класів – Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я.Савченко для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»; для 3 класу індивідуальний навчальний план (4 учні)

- для 5,6,7 класів на основі Типової освітньої програми, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021р. №235; для 5 класу індивідуальний навчальний план (4 учні)

- для 8-9 класів наказом МОН України від 20.04.2018р. № 405, для 8 класу індивідуальний навчальний план (4 учні)

Зміст навчального плану є механізмом реалізації змісту освіти та одним із засобів формування «моделі» випускника кожного ступеня навчання.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах гімназії. На основі навчального плану заклад складає на кожен навчальний рік робочий навчальний план з конкретизацією варіативної складової, враховуючи особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з відповідних бюджетів.

Відповідно до робочого навчального плану педагогічні працівники навчального закладу самостійно добирають програми, підручники, навчальні посібники, що мають гриф Міністерства освіти і науки України, а також науково-методичну літературу, дидактичні матеріали, форми, методи, засоби навчальної роботи, що мають забезпечувати виконання статутних завдань та здобуття освіти на рівні державних стандартів.

1.5. Особливості організації освітнього процесу

Відповідно Закону України «Про освіту» кожен навчальний рік розпочинається 2 вересня святом – «День знань».

Структура навчального року (тривалість навчальних занять, поділ на семестри та режим роботи) встановлюються навчальним закладом у межах часу, передбаченого робочим навчальним планом, за погодженням з управлінням освіти і науки Бориспільської міської ради.

2024/2025 навчальний рік розпочинається 2-го вересня святом «День знань».

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою.

Тривалість канікул протягом навчального року не повинна становити менш як 30 календарних днів.

Школа працює за п'ятиденним робочим тижнем, вихідні дні – субота і неділя.

Відповідно до Закону України «Про освіту» тривалість уроку в 1 класах – 35 хвилин, в 2-4 класах становить 40 хвилин, в 5-9 – 45 хвилин (Додаток 2).

Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у закладі проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, що передбачені окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх інтересів

учнів та на розвиток їх творчих здібностей, нахилів і обдаровань.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про освіту» навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової та основної школи, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством.

Згідно з рішенням педагогічної ради навчальна практика в 2024/2025 навчальному році проводитися не буде, навчальні екскурсії для учнів можуть проводитися протягом навчального року.

Зарахування, відрахування та переведення здобувачів освіти здійснюється без конкурсу відповідно до території обслуговування (Додаток 1), яка закріплена за закладом рішенням виконавчого комітету Дунаєвецької міської ради, Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 №367.

Відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160)) закладом освіти організовується здобуття освіти за індивідуальною формою (педагогічним патронажем) (детальніше Розділ 6).

У випадку погіршення військової ситуації та на період карантину заклад освіти буде готовий перейти на змішану або дистанційну форми навчання, використовуючи платформи для навчання Classroom, GoogleMeet, Просвіта.

1.6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Відповідно до розділу V Закону України «Про освіту» та забезпечення якості освіти у Ганнівській гімназії, ефективність реалізації завдань освітньої програми закладу регулюється системою внутрішнього забезпечення якості освіти, що складається з таких компонентів:

– *кадрове забезпечення освітньої діяльності* (підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – не менше 150 годин протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, ковчингах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року);

У закладі працює 18 педагогічних працівників, з них: 15 – працюючих, 3 – у соціальній відпустці по догляду за дитиною до 3-х років. Вищу кваліфікаційну категорію мають 8 вчителів; I категорію – 4; II категорію – 1; спеціаліст – 5 педагогічних працівників.

– *навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності* (наявність документів, визначених нормативно-правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін для самостійної роботи та дистанційного навчання – 2 рази на рік);

– *матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності* (відповідність ліцензійним та акредитаційним вимогам: шкільні кабінети,

класні кімнати, спортивна зала, бібліотека, їдальня, наявність інтернету – 2 рази на рік);

– *якість проведення навчальних занять* (вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою);

– *моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей)* (вивчення рівня навчальних досягнень з предмета – 1 раз на 5 років, циклу предметів – за потребою, освітньої галузі – 1 раз на 5 років, різні види оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета – на кожному уроці, тематичне – в кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, державна підсумкова атестація – в кінці навчального року, зовнішнє незалежне оцінювання – в кінці навчального року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року, інтелектуальних випробовуваннях – протягом навчального року);

– *моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти* (соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників – 1 раз на рік);

– *продовження навчання* (аналіз вступу у навчальні заклади України та за її межами – 1 раз на рік).

З огляду на це основним змістом моніторингу закладу освіти є одержання інформації про стан освіти з метою прийняття управлінських рішень щодо переведення її на якісно новий рівень.

Особистісне спрямування освіти у закладі зумовлює необхідність інтегровано оцінювати її якість в єдності індивідуальних характеристик особистості, педагогічних показників організації освітнього середовища і соціальних параметрів функціонування освітньої системи. За характером впливу на якість шкільної освіти у школі можуть використовуватися такі показники для її оцінювання:

– результативності (рівень навченості, вихованості, соціальної зрілості, спортивні досягнення);

– ефективності (економічна або соціальна, прийняття рішень, збереження здоров'я, рівень правопорушень);

– доцільності (досягнення поставлених цілей, упровадження засобів, психологічний супровід);

– оптимальності (сформованість цілісної системи освіти);

– розвитку (динаміка змін, креативність);

– забезпечення (ресурси, комп'ютеризація, матеріально-технічна база);

– потенційних можливостей (кадровий склад, підвищення кваліфікації).

Рівень знань, умінь і навичок учнів є головним критерієм в оцінці роботи вчителя. Контроль за якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти передбачає такі завдання:

- виявлення фактичного рівня знань, умінь і навичок учнів та відповідність їх програмним вимогам;
- з'ясування причин низької успішності учнів класу або окремих учнів;
- вивчення системи роботи вчителя з відстаючими учнями з метою попередження недоліків та ліквідації прогалин у знаннях, а також системи роботи з обдарованими учнями;
- надання методичної допомоги вчителіві щодо підвищення якості знань, умінь і навичок учнів, удосконалення форм і методів роботи з невстигаючими, а також з творчо обдарованими учнями.

Результати контролю за якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти обговорюються на засіданні педагогічної ради школи, методичних об'єднань, оформляються наказом по школі.

Організація освітнього процесу заснована на досягненні очікуваних результатів, зазначених у Типових освітніх програмах двох ступенів навчання.

1.7. Процеси розвитку, виховання і соціалізації в ЗЗСО

Виховання учнів у ЗЗСО здійснюється під час проведення уроків, у процесі позаурочної та позашкільної роботи. Цілі виховного процесу в навчальному закладі визначаються на основі принципів, закладених у Конституції та законах України, інших нормативно-правових актах.

Весь навчально-виховний процес у школі зорієнтований на учня, розвиток його талантів, виховання на цінностях, цінностях загальнолюдських, цінностях поваги до іншої людини, цінностях любові до власної країни. Це пронизує весь зміст освіти і весь процес навчання. Виховання позитивних рис характеру та чеснот здійснюється через наскрізний досвід та зміст освіти.

Роль окремих виховних моментів під час навчання за наскрізними темами різна і залежить від їх мети і змісту та від того, наскільки тісно той чи інший захід пов'язаний із конкретною наскрізною темою, життєвим досвідом учнів та їх інтересами. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального та виховного середовища, а зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного розвитку учня.

Екологічна безпека і сталий розвиток. Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.

Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.

Лідери учнівського самоврядування проводять акції: «Очистимо планету від пластику», «Вторинне використання паперу», пропонують учням школи I ступеня взяти участь в акції «Годівничка»(з метою виготовлення та розміщення годівничок на території закладу) та в проектах «Бути здоровим – модно», «Діти за гуманне ставлення до тварин».

Громадянська відповідальність. Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

В рамках розвитку соціальної і громадянської компетентності діє учнівське самоврядування, яке намагається втілити принципи і механізми функціонування суспільства в межах школи. У подальшому учнівський та учительський колективи намагатимуться діяти так, щоб активна участь у житті школи викликала в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — був націлений на формування порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності.

Здоров'я і безпека. Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище і буде реалізуватися на уроках біології, основ здоров'я через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я серед учнів 5-9 класів; для учнів 1-4 класів проводяться навчальні квести «Здоровим будь» та «Здоровий дух у здоровому тілі». Текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів розробили упродовж травня – червня творча група класних керівників під керівництвом учителя з основ здоров'я для інформування про можливі негативні наслідки в разі не виконання правил дорожнього руху. Упродовж років навчання традиційно звертається увага на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Психологічна служба школи разом із класними керівниками планує і розроблює ряд заходів спрямованих на вирішення проблем пов'язаних з саморегуляцією поведінки у діяльності та спілкуванні, використання вільного часу з урахуванням можливостей і потреб, формування та реалізації валеологічної культури у внутрішкільному житті: «Моніторинг психологічного та емоційного стану учнів у навчально-виховному процесі», інформування класних керівників про результати моніторингу та залучення педагогічного й учнівського колективів до співпраці у вирішенні питань і проблем, що виникли.

Підприємливість і фінансова грамотність. Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).

Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів. В рамках розвитку учнівської підприємливості та

фінансової грамотності буде спрямована у подальші 2 роки робота учнівського самоврядування. Крім того з метою формування економного ставлення до природних ресурсів заплановано збір макулатури та пластику.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання та виховної діяльності, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких на засіданнях клубів звітують про виконану роботу перед комісією, до складу якої увійдуть учні, батьки, вчителі.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

1.8. Діяльність закладу в умовах дистанційного навчання

Під час карантину та запровадження обмежувальних заходів під час військового стану освітній процес у закладі освіти може відбуватися з використання різних форм і методів змішаного та дистанційного навчання.

Дистанційне навчання організовується відповідно:

– Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 08 вересня 2020 року № 1115;

– листів Міністерства освіти і науки України від 23.03.2020 № 1/9-173; від

16.04.2020 № 1/9-213;

– методичних рекомендацій «Організація дистанційного навчання в школі» (авт.: А. Лотоцька, О. Пасічник), розробленими за підтримки МОН (<https://cutt.ly/MyнТаус>).

Дистанційне навчання здійснюється відповідно до освітньої програми закладу освіти та забезпечує виконання суб'єктами дистанційного навчання державних стандартів освіти.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, організовується в синхронному режимі (решта навчального часу організовується в асинхронному режимі).

Синхронний режим:

GoogleMeet це “прямий ефір”, дитина контактує через засоби зв'язку безпосередньо з учителем (GoogleMeet - програма для організації відеоконференцій);

дозволяє підтримати дітей. Це спричиняє розуміння дитиною, що вона долучена до спільного процесу.

Асинхронний режим:

потребує самостійного планування або планування за допомогою вчителя, дедлайнів;

може відбуватися через електронне листування.

Доступ до уроків, які не потребують онлайн-спілкування між вчителем та учнями, здійснюється відповідно до розкладу уроків та дзвінків для учнів 1-9 класів, завдання розміщені у кабінетах Googleclass.

У нових умовах, які виникли через пандемію і трансформували освіту, володіння цифровими навичками, уміння користуватися технологіями дистанційного навчання – це вже вимога, необхідність. За рішенням педагогічної ради дистанційне навчання відбувається використанням:

GoogleMeet – платформа для проведення онлайн занять.

Google Classroom – засіб комунікації педагога з учнями, де у форматі віртуального класу відбувається обмін інформацією, надання доступу до основних навчальних матеріалів і файлів будь-якого формату, прикріплюються посилання на сторонні ресурси, формуються завдання.

Навчання можна доповнити іншими інтерактивними методами, наприклад, цікавими презентаціями, інфографіками. А за допомогою Google Forms можна зробити опитування для перевірки засвоєних знань.

Відповідно до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОЗ України, у разі використання технічних засобів навчання на заняттях види навчальної діяльності потрібно чергувати.

Згідно з вимогами Санрегламенту безперервна тривалість навчальної діяльності з використанням техзасобів – телефони, комп'ютери, телевізори, ноутбуки – упродовж навчального заняття повинна бути:

для учнів 1-х класів – не більш ніж 10 хвилин;

для учнів 2-4-х класів – не більш ніж 15 хвилин;

для учнів 5-7-х класів – не більш ніж 20 хвилин;

для учнів 8-9-х класів – 20-25 хвилин;

Після занять із застосуванням технічних засобів навчання учителі організовують вправи з рухової активності та гімнастику для очей.

Актуальними освітніми технологіями у новому навчальному році залишаються:

1. *Цифрова освіта (E-learning)* – це освіта і навчання за участю комп'ютерів та інших електронних пристроїв; все, що допомагає навчатися в мережі: онлайн-курси, цифрові ресурси, веб-сервіси, мобільні додатки.

2. *Змішане навчання («blended learning»)* – сучасна освітня технологія, в основі якої лежить концепція об'єднання технологій класно-урочної системи і технологій електронного дистанційного навчання.

3. *AR/VR-технології*: віртуальна і доповнена реальності на заняттях, метою яких є розширення фізичного простору життя людини об'єктами, створеними за допомогою цифрових пристроїв і програм. У якості пристроїв використовуються: навушники, смартфони, планшети.

4. *Ігрові технології (Edutainment)* – навчання з використанням ігор (рольових, ділових, рухових, настільних тощо). Існує, наприклад, гра, що імітує процес зміни клімату. Є економічні ігри на тему, як, наприклад, відкрити власний бізнес.

5. *STEAM-освіта* останніми роками все більше уваги приділяється розвитку STEAM. Відома абревіатура з англійських слів означає: Science (наука), Technology (технології), Engineering (інженерія), Arts (мистецтво) та Mathematics (математика).

Соціальний сервіс Facebook, Twitter, Instagram, сервіси та інструменти Google, веб-сайт Wiki, подкасти для поширення звукових файлів або відео у мережі Інтернет, блоги, відеохостинг Youtube – все це є Smart-технології, котрі можна і потрібно застосовувати у педагогічній практиці для спілкування, для обміну професійним досвідом, для збагачення змісту занять новим матеріалом, для підвищення мотивації учнів до навчання, для професійного розвитку.

Під час дистанційного та змішаного навчання зручно використовувати такі основні елементи: дистанційні курси, веб-сторінки та сайти, електронну пошту, форуми та блоги, чат і ICQ, теле- і відеоконференції, віртуальні навчальні кімнати тощо. Безумовно, відео-лекції – найкращий варіант подачі матеріалу, оскільки дають наочність. Такі інструменти як: Zoom, Webex, Google Meet, GoToMeeting нададуть можливість записати своє власне онлайн заняття з демонстрацією екрану свого пристрою. Запрошення можна інтегрувати у Google Calendar, який вчасно нагадає про подію.

Є навчальні заняття, які повністю можна перевести у онлайн режим, але якщо потрібно лабораторне устаткування, можна запропонувати перегляд відео проведення дослідів на відповідних YouTube каналах. Цікавими можуть виявитись аудіо-конспекти та аудіо-курси, адже записати курс можна навіть з телефона, а поширити через групи та канали Viber, Telegram, Instagram.

Облік навчальних занять і результатів навчання учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства (у класному журналі, свідоцтвах досягнень).

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання здійснюється у межах робочого часу педагогічних працівників, який визначається відповідно до Закону України «Про повну загальну середню

освіту».

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання здійснюється з дотриманням вимог законодавства про освіту, захист персональних даних, а також санітарних правил і норм (щодо формування розкладу навчальних занять, рухової активності, вправ для очей, безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання, тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час).

Під час дистанційного навчання батьки повинні сприяти виконанню дитиною освітньої та навчальних програм, досягненню передбачених ними результатів навчання, реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, дбати про фізичне та психічне здоров'я дітей, формувати у них навички здорового способу життя, а також сприяти дотриманню учнями академічної доброчесності.

Важливим є створення сприятливої психологічної атмосфери, позитивного емоційного тла навчання, бо для формування і збереження психічного здоров'я дітей важливу роль відіграють позитивні емоції, зумовлені доброзичливими взаєминами дітей і батьків, учнів та вчителів, батьків і педагогів, пов'язані з усвідомленням кожним учнем своїх можливостей у досягненні успіхів у навчанні.

1.9. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Реалізація змісту освіти у закладі та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I, II, III ступенів, затвердженого наказами МОН України від від 08.10.2019 № 1272 та № 1273, від 03.02.2021 № 140, від 20.04.2018 № 405, від 20.04.2018 № 408.

Територія обслуговування Ганнівською гімназією згідно рішення Дунаєвецької міської ради «Про закріплення за закладами загальної середньої освіти Дунаєвецької територіальної громади території обслуговування» - село Ганнівка.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Ганнівської гімназії

_____ Валентина БЛАГУН

РЕЖИМ РОБОТИ
Ганнівської гімназії
на 2024/2025 навчальний рік

5-денний робочий тиждень

Режим роботи здобувачів освіти 1-го класу

	Початок	Кінець	Перерва (хв.)
1 урок	9.00	9.35	15
2 урок	9.50	10.25	30
3 урок	10.55	11.30	30
4 урок	12.00	12.35	15
5 урок	12.50	13.25	

Режим роботи здобувачів освіти 2 -4 класів

	Початок	Кінець	Перерва (хв.)
1 урок	9.00	9.40	15
2 урок	9.55	10.35	20
3 урок	10.55	11.35	30
4 урок	12.05	12.45	15
5 урок	13.00	13.40	

Режим роботи здобувачів освіти 5-9 класів

	Початок	Кінець	Перерва (хв.)
1 урок	9.00	9.45	10
2 урок	9.55	10.40	20
3 урок	11.00	11.45	20
4 урок	12.05	12.50	10
5 урок	13.00	13.45	10
6 урок	13.55	14.40	10
7 урок	14.50	15.35	

РОЗДІЛ 2. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1-2 класи і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма початкової освіти окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма визначає:

- деталізований опис компетентностей учнів;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;
- форми організації освітнього процесу;
- опис інструментарію оцінювання;
- перелік і пропонований зміст освітніх галузей;
- логічну послідовність вивчення предметів, які подані в рамках навчальних планів;
- очікувані результати навчання учнів в рамках навчальної програми з урахуванням вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти згідно з Державним стандартом початкової освіти та змінами до нього.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів освіти таких *ключових компетентностей*:

□ вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

□ здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, що передбачає активне використання державної мови в різних комунікативних ситуаціях, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

□ математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та

ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

□ компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

□ інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

□ екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

□ інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

□ навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

□ громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

□ культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

□ підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Основою формування ключових компетентностей є досвід здобувачів освіти, їх потреби, які мотивують до навчання, знання та вміння, які формуються в різному освітньому середовищі (школі, родині), різноманітних

соціальних ситуаціях і зумовлюють формування ставлення до них.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі наскрізні вміння: читання з розумінням; уміння висловлювати власну думку усно і письмово; критичне та системне мислення; творчість та ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію; уміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Вимоги до осіб, які розпочинають навчання у початковій школі.

Початкова освіта, як правило, здобувається з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»), враховуючи досягнення попереднього етапу розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за рекомендаціями ІРЦ та інших умов.

Загальний обсяг навчального навантаження:

1 клас	805 годин
2 клас	875 годин
3 клас	-
4 клас	875 годин

Освітня програма початкової освіти на 2024/2025 навчальний рік розроблена на основі:

- для 1, 2– Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я.Савченко для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;

- для 3,4 класів – Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я.Савченко для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»; для 3 класу індивідуальний навчальний план (4 учні)

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальних планах школи I ступеня (Додатки 3,4,5).

Навчальний план складений з урахуванням гранично-допустимого навантаження з п'ятиденним режимом занять:

- 1-ому класі – 23 годин на тиждень,
- 2-ому класі – 25 години на тиждень,
- 3-ому класі – індивідуальне навчання (5 год на одну дитину)
- 4-ому класі – 25 години на тиждень.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахувані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1-4-х класах. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Освітню програму укладено за такими *освітніми галузями*:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Мовно-літературна освітня галузь (українська мова і літературне читання, англійська мова) ставить за мету розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

У початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;

2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання»;

У освітній програмі (3-4 класи) мовно-літературну галузь структуровано через впровадження навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання». На вивчення української мови в 3 і 4 класах виділено по 122 години (3,5 години на тиждень). Рекомендовано 3 години на тиждень проводити уроки української мови, 1 годину на два тижні – урок розвитку зв'язного мовлення.

Математична галузь (математика) ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

До програми кожного класу подано орієнтовний перелік додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі («Я досліджую світ») можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Навчальна програма «Я досліджую світ» ставить за мету особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей,

культур, звичаїв);

«Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Інформатична освітня галузь (інформатика) починає реалізуватися з 2-го класу та ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за змістовими лініями «Інформація. Дії з інформацією», «Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією», «Об'єкт. Властивості об'єкта», «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання» «Алгоритми»

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);
- опрацювання інформації;
- перетворення інформації із однієї форми в іншу;
- створення інформаційних моделей;
- оцінки інформації за її властивостями.

Курс розрахований на 105 годин: по 35 годин у кожному класі з розрахунку 1 година на тиждень.

Технологічна освітня галузь (дизайн і технології) ставить за мету розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими змістовими лініями: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації». Інтегрований курс «Дизайн і технології» може цілісно реалізовувати завдання технологічної та інформатичної галузей. У такому разі, на його вивчення надається 70 навчальних годин на рік (2 н. г. на тиждень). Цифрові пристрої та комп'ютерні технології використовуються на різних етапах навчання, під час документування й оцінювання процесу створення виробу та його результатів. Навчальний матеріал вибудовується навколо актуальних освітніх тем. Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів проектно-технологічної діяльності вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Обов'язковою умовою проведення занять є виготовлення корисного й естетичного виробу – індивідуально, в парі або в групі, оцінювання і презентація освітніх результатів. Увага акцентується на організації робочого місця, правилах внутрішнього розпорядку, безпеці праці та санітарних норм.

Мистецька освітня галузь (мистецтво) ставить за мету всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та

зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за змістовими лініями: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь (фізична культура) ставить за мету всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України. Зазначена мета реалізується за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Опис інструментарію оцінювання.

Задля здійснення оцінювання з урахуванням вікових особливостей учнів 1-4 класів щодо можливостей оволодіння певними складниками результатів навчання серед них виокремлюємо *об'єктивні результати навчання* (знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними, уміння та навички оперувати знаннями, уміння застосовувати набутий досвід навчальних дій, досвід творчої діяльності, що відображено в обов'язкових/очікуваних результатах навчання, визначених в освітній програмі закладу загальної середньої освіти) та *особистісні надбання* учня/учениці (активність, ініціативність; старанність, наполегливість; комунікабельність, здатність співпрацювати; самостійність, відповідальність; ціннісні ставлення), які він/вона виявляє у процесі досягнення результату навчання.

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання

учнів здійснюють у процесі:

□ *формульованого оцінювання*, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;

□ *підсумкового оцінювання*, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/освітньою програмою.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 13.06. 2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти» результат оцінювання особистісних надбань учня/учениці у 1-4 класах виражаємо вербальною оцінкою, а об'єктивних результатів навчання учня/учениці у 1-2 класах – вербальною оцінкою, у 3-4 класах – або вербальною оцінкою, або рівневою оцінкою.

Під *вербальною оцінкою* розуміємо оцінювальне судження, під *рівневою* – оцінювальне судження із зазначенням рівня результату.

Вербальну і рівневу оцінки можна виражати як усно, так і письмово. Рівень результату навчання визначається з урахуванням динаміки його досягнення та позначається буквами: «початковий» (П), «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)».

Вербальні оцінки (1-4 класи) та рівневі (3-4 класи) особистісних досягнень фіксуються двічі на рік у свідоцтві досягнень, зокрема у грудні (I семестр) та травні (II семестр, рік).

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та (або) якості освіти (відповідно до Порядку проведення державної підсумкової атестації, затвердженого наказом МОН України 07.12.2018 № 1369).

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма початкової освіти закладу передбачає досягнення учнями *результатів навчання* (компетентностей), визначених Державним стандартом. Реалізація освітньої програми початкової освіти Ганівської гімназії забезпечує всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

складений відповідно до Типової освітньої програми розробленою під керівництвом О.Я.Савченко, затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019р. №1272

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 1,2 класів Ганнівської гімназії на 2024/2025 н.р.

Навчальний предмет/ інтегрований курс	Кількість годин на тиждень		
	1 кл.	2 кл.	
<i>Інваріантний складник</i>			
Українська мова*	7+1	7+1	
Іноземна мова	2	3	
Математика	4	4	
Я досліджую світ	3	3	
Дизайн і технології	1	1	
Інформатика	-	1	
Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2	
Фізична культура**	3	3	
Усього	22+1	24+1	
<i>Варіативний складник</i>			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	23	25	
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня	20/700	22/770	

* 1 клас - інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»; 2 клас – 2 предмети «Українська мова», «Читання»

**Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Директор

Валентина БЛАГУН

складений відповідно до Типової
освітньої програми розробленою під
керівництвом О.Я.Савченко, затвердженої
наказом МОН України від 08.10.2019р. №1273

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 3-го класу Ганнівської гімназії на 2024/2025 н.р.
(індивідуальний)

Назва освітньої галузі	Кількість годин на тиждень				
					ВСЬОГО
Українська мова Літературне читання	1,75	1,75	1,75	1,75	7
Іноземна мова	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Математика	1,25	1,25	1,25	1,25	5
Я досліджую світ	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Дизайн і технології	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Інформатика	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Інтегрований курс «Мистецтво»	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Фізична культура	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Усього	5	5	5	5	20

Директор

Валентина БЛАГУН

складений відповідно до Типової освітньої програми розробленою під керівництвом О.Я.Савченко, затвердженої наказом МОН України від 08.10.2019р. №1273

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 4-го класу Ганнівської гімназії на 2024/2025 н.р.

Назва освітньої галузі	Кількість годин на тиждень	
	Класи	4 кл.
<i>Інваріантний складник</i>		
Мовно-літературна, у тому числі:	10	
Українська мова	7	
Літературне читання		
Іноземна мова	3	
Математична	5	
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	3	
Технологічна Дизайн і технології	1	
Інформатична	1	
Мистецька Інтегрований курс «Мистецтво»	2	
Фізкультурна*	3	
Усього	25	
<i>Варіативний складник</i>		
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації:	-	
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня	23/805	
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	25	

Директор

Валентина БЛАГУН

РОЗДІЛ 3. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ШКОЛИ II СТУПЕНЯ

(БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА)

Базова середня освіта – це другий рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій, забезпечує базову загальну середню освіту, що разом із початковою є фундаментом загальноосвітньої підготовки, формує в учнів готовність до вибору і реалізації шляхів подальшого здобуття освіти.

Базова середня освіта передбачає поділ на два цикли – 5–6 класи (адаптаційний) і 7–9 класи (базове предметне навчання), що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти. На цьому рівні буде закладено базу свідомого самовизначення учня як особистості, члена сім'ї, нації і суспільства, здатність терпимо і з розумінням ставитися до різноманіття світу і людей. Перший цикл буде пробуджувати і підтримувати інтерес до сфер знань і діяльності, передбачених навчальною програмою. Другий цикл базової середньої освіти сприятиме формуванню учнів як відповідальних членів суспільства, здатних самостійно долати проблеми повсякденного життя, вибирати шлях подальшого навчання відповідно до своїх інтересів і здібностей. Навчання буде здебільшого предметним. Частина часу буде відведена на предмети за вибором. Після завершення базової середньої освіти учень буде усвідомлювати, які ціннісні орієнтири лежать в основі його вчинків, спиратися на сильні риси свого характеру, відчувати відповідальність за результати своєї діяльності.

Метою базової середньої освіти є створення умов для досягнення випускниками базової школи очікуваних результатів: знань, умінь, навичок, компетенцій і компетентностей, визначених особистісними, сімейними, громадськими, державними потребами і можливостями учня середнього шкільного віку, індивідуальними особливостями його розвитку і стану здоров'я, продовження навчання в профільній школі.

Освітня програма школи II ступеня (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року №405. Програма окреслює підходи до планування й організації школою єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, коротко вказує відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу. Освітня програма базової середньої освіти є продовженням освітньої програми початкової середньої освіти. Програма розроблена з урахуванням психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей 11-15 років, пов'язаних:

- з переходом від навчальних дій, характерних для початкової школи і здійснюваних тільки спільно з класом під керівництвом вчителя, до нової внутрішньої позиції учнів - спрямованості на самостійний пізнавальний пошук,

постановку навчальних завдань, ініціативу в організації навчального співробітництва;

- із здійсненням на кожному віковому рівні (11-13 і 14-15 років) якісного перетворення навчальних дій моделювання, контролю та оцінки і проектування власної навчальної діяльності та побудови життєвих планів;

- з формуванням в учня наукового типу мислення, який орієнтує його на загальнокультурні цінності, норми, і закономірності взаємодії з навколишнім світом;

- з оволодінням комунікативними засобами і способами організації кооперації і співробітництва; розвитком навчального співробітництва, що реалізується у відносинах учнів з учителем і однолітками;

- зі зміною форми організації навчальної діяльності та навчального співробітництва від класно-урочної до лабораторно-семінарської та лекційно-лабораторної, дослідницької. Перехід учня в основну школу збігається з складною фазою розвитку дитини (11-13 років, 5-7 класи) – початком переходу від дитинства до дорослості, при якому основним і специфічним в особистості підлітка є виникнення і розвиток у нього самосвідомості – уявлення про те, що він вже не дитина, тобто почуття дорослості, а також внутрішньої переорієнтацією підлітка з правил і обмежень, пов'язаних з мораллю слухняності, на норми поведінки дорослих. Другий етап підліткового розвитку (14-15 років, 8-9 класи) характеризується рядом наступних психолого-фізіологічних змін:

- стрибкоподібним характером розвитку, появою у підлітка значних суб'єктивних труднощів і переживань;

- прагненням підлітка до спілкування та спільної діяльності з однолітками;

- особливою чутливістю до морально-етичного «кодексу дружби», в якому задані найважливіші норми соціальної поведінки дорослого світу; – загостреною сприйнятливостю до засвоєння норм, цінностей і способів поведінки, які існують в світі дорослих і в їх відносинах;

- складними поведінковими проявами, спричиненими протиріччям між потребою у визнанні їх дорослими з боку оточуючих і власної невпевненістю в цьому;

- зростанням інформаційних переважань, обсягів і способів отримання інформації (ЗМІ, телебачення, Інтернет).

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;

- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;

- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;

- наступності і перспективності навчання;

- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;

- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;

- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;

- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Загальний обсяг навчального навантаження:

5 клас	-
6 клас	1120 годин
7 клас	1190 години
8 клас	-
9 клас	1155 годин

У 2024/2025 навчальному році 5-9 класи працюватимуть за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 01.09.2020). Освітня програма складена для 5,6,7 класів на основі Типової освітньої програми, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021р. №235, для 5 класу індивідуальний навчальний план (4 учні)

для 8-9 класів наказом МОН України від 20.04.2018р. № 405, для 8 класу індивідуальний навчальний план (4 учні)

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальних планах школи (додатки 6-9).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Перелік навчальних програм**для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня**

(затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407)

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова
2.	Українська література
3.	Біологія
4.	Всесвітня історія
5.	Географія
6.	Зарубіжна література
7.	Інформатика
8.	Історія України
9.	Математика
10.	Мистецтво
11.	Основи здоров'я
12.	Природознавство
13.	Трудове навчання
14.	Фізика
15.	Фізична культура
16.	Хімія

Навчальні плани реалізують освітні галузі Базового навчального плану Державного стандарту через інтегровані курси і навчальні предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну складову. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мовно-літературна
- Математична
- Природнича
- Соціальна і здоров'язберігаюча
- Громадянська та історична
- Інформатична
- Технологічна
- Мистецька
- Фізична культура

Освітня галузь «Громадянська освіта» реалізується у п'ятому класі через навчальний предмет «Вступ до історія України та громадянської освіти» у шостому класі через інтегрований курс «Історія України. Всесвітня історія», .

Освітня галузь «Мистецтво» в 5-7 класах реалізується інтегрованим курсом «Мистецтво» який включає в себе предмети «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво».

Години навчальних предметів інваріантної та варіативної складових робочих навчальних планів, що позначаються дробовими числами (0,5; 1,5; 2,5; 3,5) викладаються упродовж навчального року таким чином: ціла частина – щотижнево, дробова (0,5) – по 1 годині через тиждень.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів, що враховані при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища, окремі предмети, предмети за вибором, роботу в проектах, позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
-----------------	------------------------

Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Формування компетентностей відбувається через постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності з практичним спрямуванням, встановлення та реалізацію в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти. Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;

- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття, практичні заняття і заняття практикуми, оглядова конференція (для 8-9 класів), оглядова екскурсія.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в школі передбачає здійснення відповідних процедур та заходів за напрямками:

1. Управління якістю освітньою діяльністю та розвитком школи.
3. Якість складу педагогічного колективу. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників.
4. Дитиноцентричне навчання, викладання та оцінювання здобувачів освіти.
5. Академічна культура. Запобігання та виявлення академічного плагіату.
6. Навчальні ресурси і підтримка учнів. Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу.
7. Інформаційний менеджмент. Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом.
8. Публічна інформація.

Внутрішні чинники якості загальної середньої освіти :

- створення умов для реалізації освітнього процесу;
- ефективність освітнього процесу;
- якість освітнього процесу (результати).

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Критерії, правила та процедури оцінювання здобувачів освіти

Оцінювання якості знань здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти».

Критерії оцінювання та очікувані результати освітньої діяльності учнів є обов'язковою складовою навчальної програми з навчального предмета. На початку вивчення теми вчитель повинен ознайомити учнів з системою та критеріями оцінювання.

Для врахування думки учнів щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні опитування учнів і випускників.

Результати оцінювання здобувачів освіти обговорюються на засіданні педагогічної ради школи.

складений відповідно до Типової
освітньої програми затвердженої
наказом МОН України від 19.02.2021 №235

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 5 класу Ганнівської гімназії на 2024/2025 н.р.
(індивідуальний)

Освітні галузі	Навчальні предмети	1	2	3	4	Разом
Мовно-літературна Іншомовна	Українська мова	1	1	1	1	4
	Українська література	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Зарубіжна література	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Англійська мова	1	1	1	1	4
Математика	Математика	1,25	1,25	1,25	1,25	5
Природнича	<i>Інтегрований курс</i> Пізнаємо природу	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	<i>Інтегрований курс</i> Здоров'я, безпека та добробут	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Етика	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Громадянська та історична	<i>Інтегрований курс</i> Вступ до історії та громадянської освіти	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Технологічна	Технології	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Інформатична	Інформатика	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Фізкультурна	Фізична культура	0,75	0,75	0,75	0,75	3
	ВСЬОГО	8	8	8	8	32

Директор

Валентина БЛАГУН

складений відповідно до Типової
освітньої програми затвердженої
наказом МОН України від 19.02.2021 №235

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 6,7 класу Ганнівської гімназії на 2024/2025 н.р.

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень/рік у класах	
		6	7
Мовно-літературна Іншомовна	Українська мова	4	3
	Українська література	1,5+0,5	1,5+0,5
	Зарубіжна література	1+0,5	1+0,5
	Англійська мова	3,5	3,5
	Німецька мова		
Математика	Математика	4+1	-
	Алгебра	-	2,5+0,5
	Геометрія	-	1,5+0,5
Природнича	<i>Інтегрований курс</i> Пізнаємо природу	1+1	-
	Біологія	-	2+0,5
	Географія	1+1	2
	Фізика	-	2
	Хімія	-	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	<i>Інтегрований курс</i> Здоров'я, безпека та добробут	1	1
	<i>Інтегрований курс історії та громадянської освіти</i>	-	1,5
	<i>Інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України»</i>	2	-
	Всесвітня історія	-	1
	Громадянська освіта	-	-
Технологічна	Технології	1+1	1
Інформатична	Інформатика	1+0,5	1+1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1+1	1+1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Соціальна і здоров'язбережувальна	Етика	0,5	-
Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами		6	6
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		34	35
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		31	32
Усього (без фізичної культури + фізична культура без урахування поділу на групи)		29+3	31+3
Усього використано годин		32	34

Директор

Валентина БЛАГУН

складений відповідно до Типової
освітньої програми затвердженої
наказом МОН України від 20.04.2018р. №405

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 8 класу Ганнівської гімназії на 2024/2025 н.р.
(індивідуальний)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень				
		1	2	3	4	
Мови і літератури	Українська мова	0,75	0,75	0,75	0,75	3
	Українська література	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Англійська мова	0,75	0,75	0,75	0,75	3
	Зарубіжна література	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Суспільство- знавство	Історія України	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Всесвітня історія	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Основи правознавства					
Мистецтво	Музичне мистецтво					
	Образотворче мистецтво					
	Інтегрований курс «Мистецтво»	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Математика	Алгебра	0,75	0,75	0,75	0,75	3
	Геометрія	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Природознавство	Біологія	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Географія	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Фізика	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Хімія	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Технології	Трудове навчання	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Інформатика	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Фізична культура	0,75	0,75	0,75	0,75	3
Разом		8	8	8	8	32

Директор

Валентина БЛАГУН

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 9 класу Ганнівської гімназії на 2024/2025 н.р.

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень/рік	
		9	
Мови і літератури	Українська мова	2	
	Українська література	2	
	Англійська мова	3	
	Зарубіжна література	2	
Суспільство-знавство	Історія України	1,5	
	Всесвітня історія	1	
	Основи правознавства	1	
Мистецтво	Музичне мистецтво	-	
	Образотворче мистецтво	-	
	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	
Математика	Алгебра	2	
	Геометрія	2	
Природознавство	Природознавство	-	
	Біологія	2	
	Географія	1,5	
	Фізика	3	
	Хімія	2	
Технології	Трудове навчання	1	
	Інформатика	2	
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	
	Фізична культура	3	
Разом		30+3	
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, тощо			
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня		33	
Всього		33	

Директор

Валентина БЛАГУН

РОЗДІЛ IV. ВИХОВАННЯ ТА ПОЗАУРОЧНА ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

ВСТУП

Програма виховної роботи школи «Створення виховного середовища, що сприяє формуванню життєвих компетентностей особистості та її успішної соціалізації»

Вікова категорія: учні 1-9 класів

Школа XXI століття – це передусім відкрита освітня система, спрямована на розвиток, навчання і виховання дитини як успішного суб'єкта особистісного життя, відповідального патріота – громадянина і компетентного професіонала. Власне, ця стратегія й спонукає заклад освіти до активного пошуку концепцій, програм, модусів, технологій, які б могли оптимально задовольнили потреби і вимоги суспільства щодо виконання школою основної місії – забезпечення благополуччя дитини через створення безпечного середовища для її фізичного, духовного, морального здоров'я.

Сучасний виховний процес як важлива складова педагогічного процесу вимагає переосмислення його сутності, нових підходів, здійснення ефективного педагогічного управління. Назріла необхідність заміни проведення стандартних заходів для школярів на цілеспрямоване і професійне управління виховним процесом.

Виховання – це не підготовка і проведення заходів, а внутрішня самозміна особистості, яка відбувається на основі особистого досвіду і здобуття знань про навколишній світ. Нові підходи до виховання змінюють уявлення про педагогічний простір: не вказувати, не вимагати, а створювати умови для свободи вибору. Адже сучасному суспільству потрібна особистість, яка б могла самостійно діяти, приймати рішення, робити свій вибір і відповідати за нього, здатна орієнтуватися в мінливому нинішньому житті. У закладі освіти людина не тільки здобуває освіту, а й стає особистістю, набуває абсолютних цінностей життя. Отже, одним із аспектів сучасного реформування освіти є методологічна переорієнтація процесу виховання на розвиток особистості, формування її основних компетенцій, життєвих навичок. Мета діяльності сучасної школи полягає в тому, щоби навчити учнів вирішувати нестандартні задачі, оволодіти технологією життєвого успіху, навичками соціальної мобільності, конкурентноздатності. Школа, без сумніву, повинна вчити життю, але не прямо, не відтворюючи те життя, яке кипить за стінами, а створюючи особливий педагогічний простір, особливе середовище, яке б мало виховний вплив на особистість.

Аналітична робота з вивчення рівня сформованості ключових життєвих компетентностей учнів показала, що значна кількість випускників ще недостатньо готові до входження у самостійне життя, використання здобутих знань для вирішення практичних завдань, аналізу нестандартних ситуацій.

Тому однією з головних ідей діяльності школи стало створення такого виховного середовища, яке б сприяло формуванню життєвих компетентностей

особистості. У програмі «Нова українська школа» у поступі до цінностей» зазначається, що за Державним стандартом базової, повної загальної середньої освіти, компетентність – це готовність і здатність особистості чинити морально на основі цінностей, світоглядних орієнтирів: усвідомлювати необхідність моральної поведінки, уміти обґрунтувати і цивілізовано відстоювати свою позицію, приймати зважені моральні рішення, виявляти відповідальність, брати на себе обов'язки та протистояти аморальним впливам.

В основу програми реалізації виховної проблеми школи покладено основні ідеї Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти, Національної програми патріотичного виховання молоді, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Статуту школи, Концепції розвитку школи, Положення про класного керівника.

4.1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОГРАМИ

1. Мета і завдання програми

Головна мета програми - створення цілісної моделі виховної системи школи на основі національних та загальнолюдських цінностей, що дасть можливість створити єдине виховне середовище, яке сприятиме вихованню компетентної особистості учнів школи.

Завдання програми:

- систематизація виховного процесу в закладі освіти, надання йому більшої цілеспрямованості;
- створення сприятливого простору для самореалізації особистості дитини, розвитку її творчих здібностей, попередження негативних проявів, надання учням можливості зрозуміти, що їх доля – в їхніх руках;
- виховання молодого покоління з активною життєвою позицією, високою культурою і моральними переконаннями;
- орієнтування учнів на репродукцію набутих правових, морально-естетичних, екологічних, трудових знань та використання їх у повсякденному житті;
- забезпечення педагогічної підтримки дитини в рішенні та розв'язанні проблем;
- впровадження у виховний процес інновацій;
- забезпечення взаємодії закладу освіти з усіма соціальними інститутами та координацію зусиль суб'єктів виховання.

2. Методологічні засади програми

- життєтворча і культуротворча спрямованість виховного процесу (плекання учня як творця і проектувальника свого життя)
- ідея гуманізації (процес розвитку і самоствердження, самореалізація особистості)
- діяльнісна спрямованість навчання та виховання (підхід до знання як інструменту ефективного виконання життєвих і соціальних ролей, оволодіння технологією соціальної дії)
- ідея демократизації укладу шкільного життя (утвердження рівних можливостей, співробітництва, самоорганізації, самодіяльності)

- принцип саморозвитку особистості, гнучкості організаційних форм.

Загальні принципи діяльності педагогічного колективу:

- Гуманно-особистісний підхід до дітей, що передбачає віру у можливості кожного учня, співпрацю з учнями.
- Індивідуалізація виховання шляхом визначення найбільш оптимальних методів і форм педагогічної роботи.
- Поетапне становлення і розвиток природних здібностей дитини та її ключових компетентностей.
- Формування нової ментальності учнів, батьків, вчителів в процесі переорієнтації з академічних досягнень на особистість дитини.

3. Зміст виховної роботи школи

Мета і завдання виховання

Головною метою виховання на сучасному етапі розвитку освіти є виховання школяра як свідомого і активного громадянина України, вільної, демократичної, життєво та соціально компетентної високодуховної особистості, з розвиненими естетичним, етичним ставленням до навколишнього світу та самої себе, здатної здійснювати самостійний вибір, приймати відповідальні рішення в різноманітних життєвих ситуаціях.

Загальній меті виховання підпорядковується спеціально спроектована система поетапно конкретизованих завдань, сконцентрованих на формуванні системи життєвих компетентностей, соціальних та особистісних цінностей особистості. Послідовне досягнення цих завдань наближає вихователя до мети як ідеального образу вихованої особистості, який відображено у моделі успішного випускника школи.

Принципи виховання

Визначальними у виховній діяльності школи слід вважати такі принципи:

- принцип гуманізму,
- принцип демократизму,
- принцип діалогічної взаємодії та свободи вибору,
- принцип природовідповідності,
- принцип національної спрямованості,
- принцип системності та систематичності,
- принцип активності, самодіяльності
- принцип взаємодії різних соціальних інститутів,
- принцип усвідомленої перспективи.

Складові компоненти виховного середовища:

- виховання у процесі навчання;
- морально-психологічний клімат у шкільному колективі,
- стиль взаємовідносин між учнями, учнями і вчителями, вчителями і батьками;
- виховний вплив позашкільного соціуму;
- позаурочна виховна діяльність (учнівське самоврядування, позашкільна освіта).

Види та напрями виховної діяльності

Реалізація мети виховання відбувається через різні види виховної діяльності:

- навчально-пізнавальна,
- фізично-оздоровча,
- трудова,
- соціально значуща,
- художньо-естетична,
- краєзнавчо-екологічна,
- творча та ін.

Пріоритетними у вихованні молодого покоління слід вважати такі напрями:

- національно-патріотичне,
- громадянське,
- правове,
- духовно-моральне,
- естетичне,
- екологічне,
- трудове,
- фізичне.

Реалізація цих напрямів сприяє формуванню відповідних життєвих компетентностей учнів:

- суспільно-громадянські компетентності
- особисті життєтворчі компетентності
- професійно-трудова компетентності
- здоров'язберігаючі компетентності
- еколого-валеологічні компетентності
- естетично-духовні компетентності
- комунікативно-інформаційні компетентності.

4. Прогнозований результат виховання

Компетентності	Прогнозований результат - здатність учнів
Особисті життєтворчі компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - володіє навичками пізнання власного внутрішнього світу, - прагне до набуття нових знань, вмінь, навичок, - тренує волю, працелюбність, наполегливість, - володіє навиками самооцінки, самоконтролю, - готовий до самовдосконалення, визначає життєві цілі, складає і виконує життєві програми, - мотивує себе на успіх, здатний до вибору численних життєвих альтернатив, що пропонує сучасне життя
Здоров'язберігаючі компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - бережливо ставиться до свого здоров'я та здоров'я інших, - вміє адекватно оцінювати стан свого психічного здоров'я та турбується про нього, - забезпечує раціональне харчування, - чергує розумову і фізичну активність, працю і відпочинок, - попереджує виникнення негативних звичок, - працює над вдосконаленням фізичних та психічних задатків, витривалості, високої працездатності, - залучається до регулярних занять фізичною культурою і спортом,

	<ul style="list-style-type: none"> - пропагує здоровий спосіб життя.
Еколого-валеологічні компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює значення природи в житті людини, - розуміє взаємозв'язок стану довкілля і здоров'я людини, - відчуває особисту причетність до збереження природних багатств, відповідальність за них, - здатний гармонійно співіснувати з природою, поводитись екологічно безпечно; - керується у ставленні до природи кращими традиціями українського народу; - бере активну участь у природоохоронних заходах.
Естетично-духовні компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - володіє системою елементарних мистецьких знань, адекватно сприймає художні твори, - має розвинений естетичний смак, широкий спектр естетичних почуттів, - здатний виразити власне ставлення до мистецтва, - розвиває власні творчі здібності через мистецьке самовираження та участь у культурному житті. - поважає культуру рідного народу та культури інших націй та народностей, - з повагою ставиться до національних та загальнолюдських духовних цінностей, керується ними у своїх вчинках
Комунікативно-інформаційні компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - володіє комунікативною культурою, - використовує техніки успішного спілкування, - вміє запобігати та виходити з різних конфліктних ситуацій, - критично сприймає інформацію, самостійно аналізує її, - володіє вмінням пошуку, систематизації, зберігання та передавання інформації
Професійно-трудова компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює соціальну значущість праці, - має розвинену потребу у трудовій активності, ініціативність, - проявляє охайність, бережливість, самоконтроль у процесі будь-якої діяльності, - вміє раціонально розподіляти робочий час, - розуміє економічні закони і проблеми суспільства та засоби їх розв'язання, реалізовує і обстоює свої права - дотримується етики у професійних стосунках, - готовий до творчої діяльності, самореалізації.
Суспільно-громадянські компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - вміє виконувати різні функції та ролі в колективі, - вміє аналізувати сутність соціальної поведінки, - реалізовує і послідовно обстоює свої права, - проявляє свідомий патріотизм, національну свідомість, правосвідомість, політичну культуру, культуру міжетнічних відносин, - виражає своєю поведінкою повагу до української символіки, історії, звичаїв і обрядів, - займає позицію активного суб'єкта громадянського суспільства, який може і має впливати на долю країни.

4.2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ

1. Етапи реалізації програми

Робота педагогічного колективу школи над даною проблемою розрахована на 4 роки і розподілена на 4 етапи, які покладаються в основу методичної роботи протягом 4 років (2022-2025 рр.)

І. Аналітично-діагностичний (2022–2023 рр.)

Пошук інформації з проблеми, вивчення передового досвіду з проблеми; спостереження та аналіз рівня сформованості життєвих компетентностей учнів.

1. Визначення та наукове обґрунтування теми, мети та завдань програми .
2. Вивчення наукової літератури та аналіз педагогічного досвіду з даної проблеми.
3. Проведення педагогічної ради, учнівської та батьківської конференцій щодо роботи над програмою «Створення виховного середовища, що сприяє формуванню життєвих компетентностей особистості».
4. Проведення вхідного моніторингу «Рівень готовності вчителів, батьків та учнів до участі в програмі».
5. Вивчення інноваційного потенціалу, яким володіє педагогічний колектив, та визначення прогресивних педагогічних технологій, якими повинен володіти колектив для реалізації завдань програми.

ІІ. Організаційно-проектний (2022-2023рр.)

Моделювання організаційно-управлінської, методичної структури та індивідуально-творчої системи роботи з проблеми, апробація нової організаційно-методичної моделі виховної системи школи

1. Визначення структурних елементів інноваційної системи виховної роботи школи.
2. Розробка та апробація навчально-методичного (методичні рекомендації, методичні розробки, практичний матеріал для вчителів) забезпечення реалізації програми.
3. Впровадження у навчально-виховний процес школи прогресивних педагогічних технологій, які забезпечують реалізацію програми.
4. Забезпечення постійного цілеспрямованого підвищення професійної компетентності та кваліфікації педагогічних працівників школи шляхом використання різноманітних форм методичної роботи.
5. Розширення взаємодії школи з партнерами (батьківською громадськістю, позашкільними закладами) щодо реалізації програми.

ІІІ. Узагальнюючий (2024-2025рр.)

Аналіз результатів роботи над методичною проблемою, відпрацювання діючої моделі системної організації компетентісно спрямованої виховної роботи школи.

1. Статистично - кількісний та описово-якісний аналіз результатів реалізації програми.
2. Порівняльна характеристика розвивального впливу традиційної та інноваційної системи виховання в умовах роботи над програмою.
3. Індивідуальна допомога. Індивідуальні методичні консультації.
4. Аналіз і систематизація матеріалів методичного об'єднання, творчої

групи.

5. Науково-практична акредитація відпрацьованої системи виховної роботи школи та вироблення рекомендацій для її масового впровадження у практику роботи закладів освіти.

IV. Впроваджуючий (2024-2025 рр.)

Дослідження результатів роботи, узагальнення педагогічного досвіду, розвиток ідей, розповсюдження результатів роботи з проблеми.

1. Внесення коректив і відповідних змін до організаційно-педагогічних, матеріально-технічних умов реалізації програми.

2. Адаптування та затвердження нормативної бази.

3. Творчі звіти методичних структур

4. Друк матеріалів з досвіду роботи.

2. Рівні реалізації програми

- Загальношкільна діяльність

- Робота класних керівників з учнівськими колективами

- Гурткова робота

- Робота органів учнівського самоврядування

- Індивідуальна робота з учнями та їх батьками

- Взаємодія з батьками, громадськими організаціями, державними установами.

Виховна робота планується на рік за тематичними місячниками. В роботі використовуються різноманітні форми та методи роботи з учнями: колективно-творчі справи, години спілкування, пізнавальні ігри, вікторини, конкурси, інтелектуальні ігри, походи, спортивні змагання та свята.

3. Очікувані результати реалізації програми

- створення сприятливого навчально-виховного середовища для оптимального розвитку, розкриття творчого потенціалу педагогів і учнів, формування основних життєвих компетентностей особистості;

- забезпечення цілісного підходу до виховання і розвитку особистості учня. Створення єдиної комплексної системи виховних впливів школи, сім'ї, громадськості;

- підвищення і вдосконалення професійної компетентності педагогічних працівників;

- забезпечення єдності навчання і виховання як двох взаємозалежних складових системи освіти;

- набуття учнями соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних відносин, формування в молоді національної свідомості, розвиненої духовності, фізичної досконалості, правової, трудової, екологічної культури, соціальної активності та свідомої громадянської позиції;

- поєднання організаційно-педагогічної, родинно-сімейної, національно-культурної, просвітницької діяльності вчителів, батьків, учнів, місцевої громади,

- створення дієвої моделі виховної системи школи.

РОЗДІЛ V. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У 2024/2025 навчальному році освітній процес у закладах загальної середньої освіти, в яких здобувають освіту діти з особливими освітніми потребами, організовується відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», інших актів законодавства та освітньої програми (освітніх програм) закладу освіти з урахуванням епідемічної ситуації в регіоні та військового стану.

В рамках реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р пріоритетними завданнями залишаються створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, задоволення особливих освітніх потреб всіх учасників освітнього процесу, створення інклюзивного освітнього середовища.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (стаття 19) держава створює умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Згідно розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України, департаменту освіти і науки Київської ОДА, управління освіти і науки Бориспільської міської ради навчальний заклад забезпечує умови для навчання, розвитку, адаптації в соціумі дітей з особливими освітніми потребами. З цією метою в школі створена система роботи з даною категорією дітей, яка спрямована на:

- виявлення, обліковування та надання консультаційно-діагностичної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;
- організацію методичної роботи з педагогами, які працюють з особливими дітьми;
- організацію просвітницької роботи з батьками дітей з особливими потребами;
- допомогу дітям і батькам у захисті їх прав та інтересів.

Навчальний заклад надає рівні можливості для отримання освітніх послуг здобувачами освіти відповідно до наявних умов.

5.1. Організація інклюзивного навчання в закладі

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у закладах загальної середньої освіти, з урахуванням індивідуальних особливостей таких дітей. Інклюзивне навчання означає, що всі учні можуть навчатися у школах за місцем проживання, в загальноосвітніх класах, в яких, у разі необхідності їм буде надаватися підтримка, щоб всі учні без виключення навчалися і проводили час разом.

Організація такого навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 (із змінами).

Згідно зі статтею 20 Закону України «Про освіту», інклюзивні або спеціальні класи утворюються в обов'язковому порядку на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, до якої додається висновок інклюзивно-ресурсного центру та, за потреби, інші документи, визначені Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних і комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти (наказ МОН від 16.04.2018 № 367, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р. за № 564/32016). Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для дітей забезпечується шляхом створення для кожного учня індивідуальної програми розвитку, адаптації або модифікації навчального матеріалу асистентом учителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, забезпечення учня спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку.

Організація інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти здійснюється командою психолого-педагогічного супроводу дитини. Основні принципи, завдання та функції, а також порядок організації діяльності команди супроводу визначені у Примірному положенні про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти, затвердженому наказом МОН від 08.06.2018 № 609 (далі – Примірне положення про команду супроводу). Постійними учасниками команди супроводу є: директор або заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель початкових класів (класний керівник), учителі, асистент вчителя, практичний психолог, соціальний педагог, учитель-дефектолог (з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП), учитель-реабілітолог та батьки або законні представники (далі – батьки) дитини з ООП тощо. Також можливе залучення інших фахівців: медичного працівника закладу освіти, лікаря, асистента дитини, спеціаліста системи соціального захисту.

Для організації інклюзивного навчання учня команда протягом двох тижнів з початку навчання складає його індивідуальну програму розвитку. Індивідуальна програма розвитку підписується всіма членами команди, одним з батьків (іншим законним представником) учня та затверджується керівником закладу освіти. Індивідуальна програма розвитку переглядається не рідше ніж двічі на рік та повинна враховуватися педагогічними працівниками під час освітнього процесу в інклюзивному класі. Індивідуальна програма розвитку зберігається в особовій

справі учня три роки. Батьки (інші законні представники) учня можуть отримати копію індивідуальної програми розвитку на вимогу.

Командою супроводу оцінюється, аналізується прогресивність розвитку дитини в цілому, а не тільки якість набутих знань з навчальних дисциплін.

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу забезпечує асистент учителя. Перелік посадових обов'язків асистента визначається посадовою інструкцією, яка затверджується керівником закладу освіти відповідно до вимог законодавства.

Провідну роль в організації освітнього процесу під час уроку відіграє вчитель. Асистент учителя перебуває в партнерстві з усіма педагогічними працівниками та забезпечує єдність вимог до виконання освітньої програми та забезпечення реалізації індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами. Асистент є учасником шкільної команди психолого-педагогічного супроводу та виконує функції відповідно до Примірного положення про команду супроводу, у тому числі бере участь в розробці індивідуальної програми розвитку. Проте асистент учителя не здійснює самостійної розробки індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану. Асистент складає річний план своєї роботи, що затверджується керівником закладу освіти та має корелюватися з освітньою програмою і навчальними програмами, планами роботи педагогічних працівників, з якими в партнерстві працює асистент учителя.

Розклад психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять узгоджується з розкладом навчальних занять класу, в якому навчається учень, складається з дотриманням педагогічних вимог та вимог санітарного законодавства з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, затверджується керівником закладу освіти і не може призводити до перевантаження учнів.

Оцінювання результатів навчання учнів у закладах освіти здійснюється за системою та загальними критеріями оцінювання, затвердженими МОН, та з урахуванням індивідуального навчального плану (за наявності).

Після завершення навчання учні отримують документи про освіту державного зразка відповідно до зразків документів про загальну середню освіту, затверджених МОН.

Невід'ємною складовою організації освітнього простору для дітей з особливими освітніми потребами є забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування будівель, приміщень та прибудинкових територій, а також наявність ресурсної кімнати. Для зручності керівником освітнього закладу складений графік використання ресурсної кімнати як для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, так і для вільного використання іншими учасниками освітнього процесу.

З метою запобігання проявам насильства та булінгу відносно дітей з ООП у закладі здійснюється попереджувальна профілактична робота з усіма учасниками освітнього процесу, створюється атмосфера спільної поваги та взаємопідтримки, відповідального ставлення один до одного під час міжособистісної взаємодії.

Здобувачі освіти ознайомлені з правилами поведінки під час освітнього процесу та відповідними санкціями за їх порушення, безпечними способами повідомлення про випадки булінгу (цькування) або інші прояви насильства, учасниками або свідками яких вони стали. Батьки ознайомлені з процедурами

повідомлення та реагування на випадки, якщо їх дитина потерпає від насильства, і бути впевненими, що заклад освіти реагуватиме на ці повідомлення належним чином.

5.2. Індивідуальна форма здобуття загальної середньої освіти

Відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 квітня 2021 р. за № 528/36150 у Ганнівській гімназії організовано здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою та педагогічним патронажем.

Заклад освіти організовує здобуття освіти за індивідуальною формою незалежно від місця проживання особи. Зарахування на індивідуальну форму здобуття освіти проводиться зазвичай до початку навчального року. Переведення на індивідуальну форму здобуття освіти може відбуватися протягом навчального року, але не пізніше ніж за 3 місяці до проведення річного оцінювання чи державної підсумкової атестації. Таке обмеження не застосовується для переведення на педагогічний патронаж. Зарахування осіб до закладу освіти для здобуття освіти за індивідуальною формою здійснюється незалежно від наявності вільних місць у класі. Зарахування (переведення) на індивідуальну форму здобуття освіти здійснюється на навчальний рік.

Керівник закладу освіти забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти шляхом:

- розроблення індивідуальних навчальних планів та індивідуальних програм розвитку (для здобувачів освіти, які надали висновок ІРЦ);
- організації та проведення консультацій (у разі потреби) та оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- надання доступу здобувачам освіти до безоплатного користування підручниками, навчальними посібниками та іншою літературою бібліотечного фонду, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною інфраструктурою закладу освіти тощо.

Педагогічний патронаж передбачає:

- надання освітніх послуг відповідно до потреб дитини та у формі, яка найбільш відповідає стану дитини та її індивідуальним можливостям;
- можливість здобувача освіти періодично долучатися до учнівського колективу з метою соціалізації (у межах загальношкільних освітніх заходів);
- взаємодію педагогічних працівників із закладами охорони здоров'я, закладами соціального захисту дітей, інклюзивно-ресурсними центрами;
- контроль керівника закладу освіти за виконанням освітньої програми, яку опановує здобувач освіти.

Організацію педагогічного патронажу здійснюють педагогічні працівники закладу освіти. Персональний склад педагогічних працівників, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу, кількість навчальних годин для її організації визначаються наказом керівника закладу освіти відповідно до кількості навчальних предметів, обов'язкових для вивчення відповідно до освітньої програми за умови виконання вимог державних стандартів освіти.

